

Tinc dues mares

La imatge de la família en la literatura infantil i juvenil

Hi ha famílies que, senzillament, són diferents de la nostra. En realitat, la majoria.

Cathrin Kahlweit

La literatura infantil i juvenil té la funció d'entretenir i de mostrar com és el món. A través de les històries que ens expliquen els llibres, el nen aprèn a socialitzar-se i també a obrir la seva ment a realitats diferents. Mitjançant la comparació i l'extrapolació de les diferents pautes de comportament, l'infant pot induir quina és l'actitud amb la que cal relacionar-se amb els altres.

A la literatura infantil i juvenil hi trobem una bona varietat de models de família però encara predomina l'estereotip de família "tradicional" formada pel pare, la mare i els dos fills, un nen i una nena. En canvi, a l'escola, la realitat ens fa veure com és de diversa la situació dels nostres alumnes. A l'aula tenim nens que viuen en famílies monoparentals, molts tenen mares que treballen, hi ha pares de cultures diferents, separats, fills únics, etc. i, de vegades, es provoquen situacions delicades que cal tractar amb tacte.

A l'escoles també ens trobem amb situacions d'alumnes adoptats que no saben el nom dels seus pares biològics i nois que no coneixen els seus avis, per exemple. S'ha d'anar molta cura, estar alerta i contemplar totes les variables, sense que ningú se senti exclòs per aquest fet. Tampoc cal obligar-lo a explicar les seves històries si no volen.

Per això va bé, a l'estona de lectura a la biblioteca o a l'aula, plantejar lectures que abordin aquests temes i que presentin diferents models de família. A la biblioteca convé tenir algunes obres que facilitin el diàleg i la reflexió. El llibre *Amb en Tango som tres*¹, per exemple, ens explica la història real d'un pingüí que va ser adoptat per dos pingüins mascles, *El meu pare és mestressa de casa...I què?*² se centra en els aspectes coeducatius, *Vivo en dos casas*³ planteja la vida d'una nena que té els pares separats, *Noire comme le café, blanc comme la lune*⁴ explica la història d'una nena que té els pares de diferents races, etc.

Costa trobar llibres que presentin aquestes realitats però se'n troben, per sort. Llegir històries que plantegen aquests models ajuda als nois i noies que se senten diferents a identificar-se amb els protagonistes i alhora, ajuda a la resta d'alumnes a adonar-se de la diversitat de situacions que hi ha al seu voltant. Un dels llibres que més bon servei ens ha fet és *En família!*

La pràctica: En família!

Sobre el fill de la nova xicota del germà de l'exdona del pare i altres parents.

Edat:	A partir de 6 anys	
Nombre d'alumnes:	Grup classe	
Objectius:	<ul style="list-style-type: none">• Gaudir de la lectura del llibre.• Reflexionar sobre els models de família.• Ser capaços de fer un arbre genealògic.	
Recursos	Temps:	Dues sessions
	Espai:	Biblioteca o aula ordinària
	Material:	Llibre: En família!

*En Família!*⁵ és un àlbum il·lustrat imprescindible. Va ser mereixedor del Premi de Literatura Juvenil Alemanya, l'any 2011.

Des del mateix subtítol (*sobre el fill de la nova xicota del germà de l'exdona del pare i altres parents*) ja veiem que el to que empra és humorístic. I s'agraeix perquè és una bona manera d'entrar en un tema que porta una càrrega emocional forta. Al llibre trobem tota mena de famílies, des de les "famílies patchwork", passant per les famílies nombroses, les monoparentals i acabant pels nens adoptats i els que viuen en cases d'acollida.

Les explicacions són molt naturals i les frases són concises i clares, sense resultar moralitzants. És només una informació descriptiva de caràcter sociològic o històric. Les il·lustracions d'Anke Kuhl, també resulten clarificadores. Amb pocs mitjans reflecteix les emocions en les cares i en el llenguatge corporal dels protagonistes, ressaltant allò que és més característic de cada tipus de persona.

En família! és un llibre que usem com a suport quan treballem sobre l'arbre genealògic de cadascú. Després de la lectura del llibre els alumnes recorden mil vivències relacionades amb el que han vist o amb el que coneixen. Tenen també moltes preguntes i alguns tabús que cal aclarir.

Una bona manera de començar a posar ordre al garbuix de pensaments és usar les dues pàgines del final del llibre, allà on les autores ens proposen que cadascú presenti la seva família i ho fan guiant-nos mitjançant algunes preguntes molt ben triades.

Després, qui vulgui pot llegir el que ha escrit i acompanyar-ho d'algunes anècdotes i costums de la seva família. De la conversa, normalment se'n deriva un millor coneixement i un respecte envers les creences de les famílies dels companys.

Acabem dibuixant els membres de la família, per separat, i fent un mural.

Un altre llibre, molt recomanable, que ens ha estat molt útil i ens ha ajudat a parlar de les famílies és *Catàleg de pares per a nens que vulguin canviar-los*⁶.

Jaume Centelles

NOTES:

1. RICHARDSON, J. (2006) *Amb en Tango som tres*. Barcelona. RBA.
2. UGIDOS, S (2005) *El meu pare és mestressa de casa*. Barcelona. La Galera.
3. MEABE, M (2009) *Vivo en dos casas*. Barcelona. La Galera.
4. MANDELBAUM, P. (2009) *Noire comme le café, blanc comme la lune*. Paris. L'école des loisirs.
5. MAXEINER, A.(2011) *En família!* Barcelona Takatuka.
6. PONTI, C. (2009) *Catàleg de pares per a nens que vulguin canviar-los*. Barcelona. Corimbo.

Paraules clau: Lectura, tipus de família, relacions, convivència, hàbits, socialització.

Entradeta:

La família és el primer agent socialitzador de l'infant, la seva acció educadora és bàsica i és allà on es solen manifestar tots els sentiments. L'escola també hi participa d'aquesta acció socialitzadora i és necessari que siguem conscients que els models familiars són diversos i complexos, si volem que la nostra tasca educativa sigui eficient.

.....

Per AULA s'han de canviar els títols dels llibres:

1. RICHARDSON, J. (2006) *Tres con Tango*. Barcelona. RBA.
2. UGIDOS, S (2005) *Mi padre es ama de casa*. Barcelona. La Galera.
3. MEABE, M (2009) *Vivo en dos casas*. Barcelona. La Galera.
4. MANDELBAUM, P. (2009) *Noire comme le café, blanc comme la lune*. Paris. L'école des loisirs.
5. MAXEINER, A.(2011) *iEn família! Sobre el hijo de la nueva amiga del hermano de la exmujer del padre y otros parientes*. Barcelona Takatuka.
6. PONTI, C. (2009) *Catálogo de padres para niños que deseen cambiarlos*. Barcelona. Corimbo.